

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Budżetu i Finansów

KBF.410.004.06.2019

Jolanta Szewc
Dyrektor Sądu
Sąd Okręgowy Warszawa–Praga w Warszawie
Al. Solidarności 127, 00-898 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/009 – Prawidłowość sprawozdań finansowych sporządzanych przez państwowe jednostki
budżetowe

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Sąd Okręgowy Warszawa–Praga w Warszawie Al. Solidarności 127, 00-898 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jolanta Szewc, Dyrektor Sądu, od 6 czerwca 2017 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Prawidłowość prowadzenia ksiąg rachunkowych 2. Prawidłowość sporządzonych sprawozdań finansowych
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 r. z uwzględnieniem zdarzeń, jakie miały miejsce w okresach wcześniejszych i późniejszych, jeśli miały one wpływ na zjawiska będące przedmiotem kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Budżetu i Finansów
Kontrolerzy	1. Daniel Knopik, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KBF/54/2019 z 3 lipca 2019 r. 2. Anna Patyńska, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KBF/57/2019 z 3 lipca 2019 r. oraz nr KBF/84/2019 z 7 października 2019 r. (akta kontroli str.1-2, 805)

¹ Dz.U. z 2019 r. poz. 489, ze zm., dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia sprawozdanie finansowe za 2018 r. Sądu Okręgowego Warszawa–Praga w Warszawie (dalej zwanego także Sądem). W wyniku nieprawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych sprawozdanie finansowe nie przedstawia rzetelnego obrazu sytuacji majątkowo-finansowej kontrolowanej jednostki.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W wyniku kontroli prawidłowości prowadzenia ksiąg rachunkowych oraz sporządzonego sprawozdania finansowego stwierdzono nieprawidłowości o łącznej wartości 616,9 tys. zł oraz inne niemające wymiaru finansowego. Nieprawidłowości miały charakter rozległy, a ich wartość przekroczyła przyjęty dla potrzeb kontroli próg istotności. Dotyczyły one:

- błędnego księgowania i błędnej prezentacji w sprawozdaniu jako krótkoterminowe zamiast długoterminowe należności w kwocie 161,7 tys. zł;
- nieopracowania procedur i nieoszacowania rezerw na przyszłe zobowiązania, które należało ująć w księgach rachunkowych 2018 r. w kwocie co najmniej 334,3 tys. zł;
- błędnego zakwalifikowania do kosztów rodzajowych jako usługi obce, zamiast do wartości środków trwałych w budowie kwoty 80,0 tys. zł dotyczącej opracowania dokumentacji przebudowy pomieszczeń w budynku Sądu;
- niewyksięgowania całkowicie umorzonych i nieprzydatnych Sądowi wartości niematerialnych i prawnych o wartości 40,9 tys. zł;
- niezamknięcia ksiąg rachunkowych za 2017 i 2018 r. w terminie określonym w § 26 ust. 3 rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 13 września 2017 r. w sprawie rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej³ (dalej: rozporządzenie w sprawie rachunkowości oraz planów kont);
- braku w dokumentacji opisującej przyjęte zasady (politykę) rachunkowości wszystkich elementów wymaganych ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁴ (dalej: ustawa o rachunkowości lub uor).

Terminy i częstotliwość przeprowadzenia inwentaryzacji określone w art. 26 ust. 1 i 3 ustawy o rachunkowości zostały zachowane, a sposób jej przeprowadzenia i udokumentowania był zgodny z przepisami. NIK zwraca jednak uwagę, że inwentaryzację wartości niematerialnych i prawnych przeprowadzono w 2018 r. bez dokonania oceny ich przydatności dla potrzeb Sądu, co zdaniem NIK rodzi ryzyko, że w aktywach jednostki na dzień bilansowy były ujęte składniki inne niż opisane w stwierdzonej nieprawidłowości, które nie spełniają definicji aktywów, bowiem nie przyniosą jednostce korzyści ekonomicznych ze względu na ich nieprzydatność dla potrzeb jednostki.

W 2018 r. w Sądzie księgi były prowadzone w Zintegrowanym Systemie Rachunkowości i Kadr (dalej także ZSRK). Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że mimo, iż system ZSRK był wdrażany w Sądzie już co najmniej od 2014 r., to nadal

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dz.U. poz. 1911, ze zm.

⁴ Dz.U. z 2019 poz. 351 ze zm.

wykazuje on braki w zakresie zgodności z niektórymi wymogami ustawy o rachunkowości, jak również występują ograniczenia w zakresie jego funkcjonalności.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Prawidłowość prowadzenia ksiąg rachunkowych

1.1 System rachunkowości

Opis stanu
faktycznego

W 2018 r. księgi rachunkowe Sądu były prowadzone w Zintegrowanym Systemie Rachunkowości i Kadr, który jest systemem funkcjonującym we wszystkich jednostkach sądownictwa powszechnego w Polsce. Sąd posiadał aktualną dokumentację opisującą przyjęte zasady (politykę) rachunkowości, o której mowa w art. 10 ustawy o rachunkowości, określoną w zarządzeniu Dyrektora Sądu Okręgowego Warszawa–Praga w Warszawie nr 2/2012 z 14 sierpnia 2012 r. wraz ze zmianami wynikającymi z zarządzeń Dyrektora Sądu nr 2/2015 z 5 stycznia 2015 r., nr 45/2015 z 28 grudnia 2015 r., nr 46/2015 z 28 grudnia 2015 r., nr 5/2016 z 5 lutego 2016 r., nr 34/2016 z 27 września 2016 r., nr 6/2018 z 16 lutego 2018 r. oraz nr 39/2018 z 28 grudnia 2018 r. Dokumentacja powyższa, z wyjątkiem stwierdzonych nieprawidłowości, spełnia podstawowe wymogi określone w art. 10 ust. 1 uor, w tym zawiera opis metod wyceny aktywów i pasywów, przyjęte zasady klasyfikacji zdarzeń, wykaz zbiorów danych tworzących księgi rachunkowe na informatycznych nośnikach danych, a także opis systemu służącego ochronie danych i ich zbiorów. Stosowany system finansowo-księgowy został dopuszczony do użytkowania przez kierownika jednostki.

(akta kontroli str. 3-174, 512-519: plik 1-107)

NIK zwraca uwagę, że mimo wdrażania w Sądzie systemu ZSRK już co najmniej od 2014 r., to nadal wykazuje on braki w zakresie zgodności z wymogami ustawy o rachunkowości. Z art. 25 ust. 1 oraz ust. 2 ustawy o rachunkowości, dotyczącego sposobu dokonywania poprawek, wynika, że zamknięcie miesiąca należy rozumieć jako wyłączenie możliwości dokonywania zapisów lub ich poprawek w ramach zamkniętego miesiąca, czyli miesiąca, który został już rozliczony księgowo i podatkowo. Oznacza to brak możliwości ingerencji w zapisy miesiąca po sporządzeniu zestawienia obrotów i sald (dziennika) za ten miesiąc. System ZSRK umożliwia użytkownikowi otwarcie poprzednio zamkniętych okresów sprawozdawczych w niezamkniętym roku obrotowym. Tym samym nie pozwala na trwale zamknąć ksiąg rachunkowych obejmujących zapisy poszczególnych miesięcy niezamkniętego roku obrotowego.

Zgodnie z art. 23 ust. 2 ustawy o rachunkowości zapis księgowy powinien zawierać m.in. datę dokonania operacji gospodarczej. Zapisy w systemie ZSRK nie zawierają pola oznaczającego datę dokonania operacji gospodarczej. Występują jedynie następujące pola daty: „Data dokumentu”, „Data księgow.”, „Data wprowadz.”. Informacje o powyższych problemach w funkcjonowaniu ZSRK były w trakcie wdrażania systemu przekazywane przez Dyrektora Sądu do Sądu Apelacyjnego w Warszawie w celu przekazania do Ministerstwa Sprawiedliwości. Do Sądu nie

⁵ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

wpłynęło żadne oficjalne stanowisko w sprawie sposobu ewidencjonowania daty operacji gospodarczej, a z wyjaśnień głównej księgowej Sądu wynika, że pozostały one bez pisemnej odpowiedzi.

(akta kontroli str. 55-174, 512-519: plik 36-107)

NIK zauważa również, że zestawienia obrotów i sald Sądu nie zawierają wszystkich elementów wymaganych przez ustawę o rachunkowości. Na wydrukach nie zamieszczono:

- nazwy i wersji oprogramowania (wymaganych zgodnie z art. 13 ust. 4 pkt 1 ustawy o rachunkowości);
- oznaczenia pierwszej i ostatniej strony wydruku (wymaganych zgodnie z art. 13 ust. 5 ustawy o rachunkowości);
- sumowania na kolejnych stronach zestawienia w sposób ciągły w roku obrotowym (wymaganych zgodnie z art. 13 ust. 5 ustawy o rachunkowości);
- oznaczeń kolumn określonych w art. 18 ust. 1 pkt 2 ustawy o rachunkowości, tj. salda kont na dzień otwarcia ksiąg rachunkowych, obroty za okres sprawozdawczy i narastająco od początku roku obrotowego oraz salda na koniec okresu sprawozdawczego.

Zamiast tego nagłówki kolumn zawierają nieczytelne lub niejednoznaczne oznaczenia: „Przeniesienie salda”, „Saldo okr. poprzedn.”, „Wn – okres sprawozd.”, „Ma – okres sprawozd.”, „Saldo skum.”, „Wn P.16”, „Ma P.16”, „Wn St. – P.16”, „Ma St. – P.16”, „Saldo Wn”, „Saldo Ma”. Ponadto zestawienie obrotów i sald Sądu za rok 2018 nie zawiera oddzielnych kolumn dla strony Wn i strony Ma sald początkowych i końcowych poszczególnych kont, a salda Wn i salda Ma są prezentowane w jednej kolumnie (saldo Ma ze znakiem „-”). Skutkuje to błędnym sumowaniem sald na dzień otwarcia ksiąg rachunkowych i sald na koniec okresu sprawozdawczego w tym zestawieniu, co jest niezgodne z art. 18 ust. 1 pkt 3 ustawy o rachunkowości. Dyrektor Sądu wyjaśniła, że Sąd nie ma wpływu na wygląd wydruków generowanych z systemu ZSRK, które są ustawiane przez administratorów systemu na szczeblu centralnym.

(akta kontroli str. 79-97, 495-508, 821-830, 512-519: plik 38-69, plik 118-123)

Przechowywanie i bezpieczeństwo ksiąg rachunkowych Sądu Okręgowego Warszawa–Praga zostało opisane przez administratorów systemu na szczeblu centralnym i wprowadzone do polityki rachunkowości Sądu zarządzeniem Dyrektora Sądu, a serwery, na których przechowywane są dane, znajdują się w posiadaniu Ministerstwa Sprawiedliwości. NIK zwraca uwagę, że powyższa dokumentacja nie zawiera jednoznacznych zapisów określających, że Minister Sprawiedliwości odpowiada za przechowywanie ksiąg rachunkowych Sądu, a Sąd nie posiada żadnego zarządzenia lub decyzji Ministra Sprawiedliwości, z których jednoznacznie wynika, że przejmuje on odpowiedzialność za przechowywanie ksiąg rachunkowych sądów, za co – co do zasady – zgodnie z art. 4 ust. 3 i 5 ustawy o rachunkowości odpowiedzialność ponosi kierownik jednostki, czyli Dyrektor Sądu.

(akta kontroli str. 55-174, 821-830, 512-519: plik 36-107)

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie rachunkowości oraz planów kont, konto 800 – „Fundusz jednostki” służy do ewidencji równowartości aktywów trwałych i obrotowych jednostki i ich zmian, a ewidencja szczegółowa powinna zapewnić możliwość ustalenia przyczyn zwiększeń i zmniejszeń funduszu jednostki. NIK zwraca uwagę, że w planie kont Sądu funkcjonują konta analityczne do konta 800 uwzględniające nieaktualne pozycje, tj. konto 80003 – Środki inwestycyjne oraz konto 80004 – Środki unijne. Dyrektor Sądu wyjaśniła, że Sąd nie

ma uprawnień do modyfikacji kont analitycznych w systemie ZSRK, a czynności te leżą w gestii administratorów systemu.

Na podstawie art. 4 ust. 5 ustawy o rachunkowości, kierownik jednostki, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej, ponosi odpowiedzialność za wykonywanie obowiązków w zakresie rachunkowości określonych ustawą, w tym z tytułu nadzoru.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W Sądzie nieterminowo zamknięto księgi rachunkowe za rok 2017 i 2018.

Zgodnie z § 26 ust. 3 rozporządzenia w sprawie rachunkowości oraz planów kont ostateczne zamknięcie i otwarcie ksiąg rachunkowych jednostki kontynuującej działalność powinno nastąpić do dnia 30 kwietnia roku następnego. Zgodnie z art. 12 ust. 5 ustawy o rachunkowości zamknięcie ksiąg rachunkowych polega na nieodwracalnym wyłączeniu możliwości dokonywania zapisów księgowych w zbiorach tworzących zamknięte księgi rachunkowe.

Zamknięcie roku 2017 nastąpiło 19 września 2018 r. przez administratora systemu ZSRK spoza Sądu. Zamknięcie roku 2018 nastąpiło 5 września 2019 r. w trakcie kontroli NIK przez główną księgową Sądu. Do tego dnia było możliwe dokonywanie zapisów księgowych do roku 2018.

Z wyjaśnień głównej księgowej Sądu wynika, że w zakresie zamykania okresów sprawozdawczych kierowano się instrukcją przekazaną przez administratorów systemu ZSRK, która nie wskazuje, jak należy zamknąć na trwale dany rok. W ocenie NIK, fakt, że przeprowadzono trwale zamknięcie roku 2018 w trakcie kontroli, wskazuje, że system pozwalał upoważnionym pracownikom działu księgowości na przeprowadzenie procedury trwałego zamknięcia roku obrotowego, a ewentualne niejasności wynikające z przekazanej instrukcji, dotyczące braku szczegółowych lub wystarczająco jasnych wytycznych w zakresie zamykania roku obrotowego, należało wyjaśniać na bieżąco.

(akta kontroli str. 55-174, 512-519: plik 36-107)

2. W Sądzie nie opracowano procedur i nie utworzono rezerw na przyszłe zobowiązania, w kwocie co najmniej 334,3 tys. zł, będących skutkiem toczących się postępowań sądowych.

Zgodnie z art. 35d ust. 1 pkt 1 ustawy o rachunkowości rezerwy tworzy się na pewne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa przyszłe zobowiązania, których kwotę można w sposób wiarygodny oszacować, a w szczególności na straty z transakcji gospodarczych w toku, w tym z tytułu udzielonych gwarancji, poręczeń, operacji kredytowych, skutków toczącego się postępowania sądowego.

W wyniku kontroli stwierdzono, że wydatki poniesione w 2019 r. na łączną kwotę co najmniej 593,4 tys. zł wynikały z postępowań toczących się przed Sądem Okręgowym Warszawa-Praga, wszczętych w roku 2018 lub w latach wcześniejszych. Były to sprawy o odszkodowania i zadośćuczynienia za szkody i krzywdy wynikające z niesłusznego tymczasowego aresztowania. Wnioski pokrzywdzonych o odszkodowanie lub zadośćuczynienie za niesłuszne tymczasowe aresztowanie, w myśl art. 554 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego⁶ (w brzmieniu obowiązującym od 15 kwietnia 2016 r.), są składane w sądzie okręgowym właściwym ze względu na miejsce, w którym nastąpiło zwolnienie tymczasowo aresztowanego. Sąd ten, w tym Sąd Okręgowy Warszawa-Praga, wydaje wyroki w sprawach o odszkodowanie i zadośćuczynienie

⁶ Dz.U. z 2018 r. poz. 1987, ze zm., dalej: Kpk.

od Skarbu Państwa oraz wypłaca zasądzoną od Skarbu Państwa kwotę jako sąd, przed którym toczyło się postępowanie w I instancji⁷.

Z powyższej kwoty 334,3 tys. zł zostało wypłacone na podstawie wyroków sądowych, które zapadły do końca lutego 2019 r., co oznacza, że jednostka mogła oszacować w sposób wiarygodny i w praktyce pewny kwotę rezerw na przyszłe zobowiązania, które należało ująć w księgach 2018 r., co najmniej w tej kwocie.

W Sądzie nie opracowano metodologii lub procedury szacowania rezerw na przyszłe zobowiązania Sądu, w związku z ponoszonymi wydatkami dotyczącymi między innymi odszkodowań i zadośćuczynień. W księgach rachunkowych Sądu nie tworzono, a w sprawozdaniu finansowym nie wykazano rezerw na zobowiązania.

Z wyjaśnień Zastępcy Dyrektora Sądu (w zastępstwie Dyrektora Sądu) oraz głównej księgowej wynika, że skutki toczącego się postępowania sądowego wynikającego z charakteru działalności Sądu, to znaczy wykonywania orzeczeń sądu, są planowane corocznie w projekcie planu finansowego. Wypłata odszkodowań, zadośćuczynień ma charakter wydatków bieżących wynikających z podstawowego przedmiotu działalności jednostki, to jest orzekania w pierwszej, jak i w drugiej instancji na obszarze swojej właściwości miejscowej.

W ocenie NIK, sytuacja, w której Sąd ponosił jednak koszty wypłaty odszkodowań i zadośćuczynień, jednoznacznie wskazuje na konieczność utworzenia w księgach rachunkowych Sądu rezerw na przyszłe zobowiązania wynikające z toczących się postępowań sądowych.

(akta kontroli str. 266-311, 512-519: plik 117)

3. Dokumentacja opisująca przyjęte zasady (politykę) rachunkowości nie zawierała wszystkich wymaganych elementów określonych w ustawie o rachunkowości. W dokumentacji tej w szczególności:

- a) brak było opisu modułów ZSRK, wzajemnych powiązań oraz ich funkcji w organizacji całości ksiąg rachunkowych i w procesach przetwarzania danych, co było niezgodne z art. 10 ust. 1 pkt 3 lit. b uor;
- b) nie zawarto i nie objaśniono kodów transakcji i kodów księgowania używanych w Sądzie podczas księgowania operacji gospodarczych, które jako istotny element sposobu prowadzenia ksiąg rachunkowych, zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy o rachunkowości, powinny być określone w polityce rachunkowości;
- c) nie określono, w jakiej formie są prowadzone kartoteki dla poszczególnych obiektów inwentarzowych, mimo iż jest o nich mowa w polityce rachunkowości;
- d) nie określono szczegółowo zasad ujmowania w ewidencji pozabilansowej przedmiotów o okresie użytkowania dłuższym niż rok i wartości jednostkowej poniżej 500 zł, wskazując jedynie w „Instrukcji gospodarki majątkiem oraz zasad odpowiedzialności za powierzone mienie”, że nie są one rejestrowane w ewidencji ilościowo-wartościowej;
- e) nie wskazano, w jakiej formie jest sporządzane zestawienie tabelaryczne stanowiące ewidencję analityczną zaliczek komorniczych;
- f) nie zawarto wykazu automatycznych księgowania w systemie ZSRK, mimo że stanowi on element opisu systemu informatycznego do prowadzenia ksiąg

⁷ Patrz m.in. uzasadnienie do wyroku z dnia 7 września 2018 r. Sądu Apelacyjnego w Katowicach (sygn. akt II AKa 200/18), w którym wskazano m.in., iż sądem zobowiązanym do wykonania prawomocnego wyroku zasądzającego odszkodowanie i zadośćuczynienie, o którym mowa w art. 552 § 4 Kpk, jest sąd I instancji, który go wydał i za pośrednictwem którego z sum budżetowych Skarbu Państwa będzie wypłacona zasądzona kwota.

rachunkowych i w związku z tym, zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 3 lit. c, powinien być elementem polityki rachunkowości;

g) nie objaśniono pojęcia tzw. „adresów budżetowych”, które mają zastosowanie w księgowaniu dokumentów, przy określaniu klasyfikacji budżetowej oraz tzw. „miejsca powstawania kosztów”;

h) w planie kont nie podano wykazu kont księgi głównej (kont syntetycznych), a jedynie wykaz kont analitycznych, mimo że w dalszych opisach dotyczących zasad funkcjonowania kont jest mowa o kontach syntetycznych. Ponadto konta zespołu „0” nie zostały prawidłowo oznaczone co do numeru konta, ponieważ brak jest cyfry „0” na początku numeru konta;

i) nie określono jednoznacznie sposobu wyceny rzeczowych składników majątku obrotowego, pozostawiając w tym względzie dowolność wyboru ceny zakupu lub ceny nabycia, mimo iż z art. 3 ust. 1 pkt 11 ustawy o rachunkowości wynika, że polityka rachunkowości obejmuje wybrane i stosowane przez jednostkę rozwiązania dopuszczone ustawą;

j) nie zawarto decyzji Ministra Sprawiedliwości (choćby jedynie tych najistotniejszych), które jak wynika, z zarządzenia Dyrektora Sądu nr 45/2015 z 28 grudnia 2015 r. określają bezpośrednio i jedynie zasady organizacji, bieżącej eksploatacji, zmian i struktury zarządzania dotyczące ZSRK.

Z wyjaśnień Dyrektora Sądu wynika, że powyższe braki wynikały z przekonania, iż wystarczające, a nawet korzystne z punktu widzenia objętości i częstotliwości zmian, jest, że powyższe elementy zostały opisane w szczegółowych instrukcjach stanowiskowych systemu ZSRK lub zostały ustalone przez administratorów systemu na szczeblu centralnym i dostępne są albo bezpośrednio w systemie SAP (np. kody transakcji i księgowarń), albo na tzw. portalu ZSRK. W ocenie NIK wskazane elementy powinny jednak znaleźć się w polityce rachunkowości Sądu, przynajmniej w formie syntetycznego opisu, uszczegółowionego w odniesieniu do elementów (np. kodów transakcji i księgowarń) mających zastosowanie w Sądzie.

Ponadto w polityce rachunkowości dopuszczono wycenę środków pieniężnych w walucie obcej na dzień bilansowy zamiast wyceny kwartalnej, co było niezgodne z §12 rozporządzenia w sprawie rachunkowości oraz planów kont. W wyniku kontroli Dyrektor Sądu wydał odpowiednie zarządzenie wprowadzające wycenę kwartalną.

W Sądzie przyjęto uproszczenie polegające na tym, że koszty dotyczące danego okresu sprawozdawczego (miesiąca) są ujmowane w księgach rachunkowych na podstawie dokumentów księgowych wpływających do Oddziału Finansowego Sądu w miesiącu, w którym wpłynęły. W ocenie NIK, może to stanowić zbyt duże uproszczenie skutkujące tym, że nie będą ujmowane w księgach rachunkowych danego miesiąca dowody go dotyczące, a wpływające do księgowości na początku następnego miesiąca (w tym np. faktury wystawione za poprzedni miesiąc), co prowadzi do ryzyka istotnego zniekształcenia danych zawartych w sprawozdaniach budżetowych jednostki. Jest to tym bardziej możliwe, bowiem jak wynika z wyjaśnień Dyrektora Sądu, zagadnienie to nie było analizowane pod kątem sprawozdań miesięcznych oraz ujmowania w nich zobowiązań i należności, a jedynie pod kątem rocznych sprawozdań budżetowych.

(akta kontroli str. 55-174, 821-830, 512-519: plik 36-107, plik 109-110, plik 118-123)

1.2 Inwentaryzacja majątku

Opis stanu
faktycznego

Roczną inwentaryzację za rok 2018 przeprowadziła Komisja Inwentaryzacyjna powołana na podstawie zarządzenia nr 35/18 Dyrektora Sądu z dnia 28 listopada

2018 r. Czynności inwentaryzacyjne były prowadzone przez zespoły spisowe powołane przez Dyrektora Sądu. Odrębnym zarządzeniem, Dyrektor Sądu ustalił również plan i harmonogram inwentaryzacji. Terminy i częstotliwość przeprowadzenia inwentaryzacji określone w art. 26 ust. 1 i 3 uor zostały zachowane, a sposób jej przeprowadzenia był zgodny ze sposobem określonym w art. 26 ust. 1 ustawy o rachunkowości. Inwentaryzacją objęto wszystkie składniki aktywów i pasywów wykazane w sprawozdaniu finansowym, a jej wyniki rzetelnie udokumentowano.

(akta kontroli str. 314-448)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W 2018 r. nie została dokonana weryfikacja ilości i przydatności dla potrzeb Sądu wartości niematerialnych i prawnych.

W toku kontroli stwierdzono występowanie składników wartości niematerialnych i prawnych, które nie są wykorzystywane i w przyszłości prawdopodobnie nie będą przydatne dla potrzeb Sądu, a mimo to, nie zostały wycofane z ewidencji składników majątkowych ani też księgowane z ewidencji bilansowej. NIK zwraca uwagę, że niedokonanie weryfikacji przydatności składników wartości niematerialnych i prawnych rodzi ryzyko występowania w aktywach składników majątkowych, które nie przyniosą jednostce korzyści ekonomicznych ze względu na ich nieprzydatność dla potrzeb Sądu i niespełniających definicji wartości niematerialnych i prawnych, zawartej w art. 3 ust. 1 pkt 14 ustawy o rachunkowości, a tym samym naruszenia art. 20 ust. 1 ustawy o rachunkowości.

Zastępca Dyrektora Sądu Okręgowego Warszawa–Praga wyjaśnił, że weryfikacji nie przeprowadzono z powodu wysokiej fluktuacji kadr w Oddziale Informatycznym Sądu oraz zwiększonej ilości obowiązków, między innymi związanych z przygotowaniem do zmiany siedziby Sądu. W trakcie kontroli rozpoczęto weryfikację wartości niematerialnych i prawnych oraz zaplanowano wykreślenie ich z ewidencji księgowej do dnia 31 grudnia 2019 r. Zidentyfikowane w toku kontroli składniki wartości niematerialnych i prawnych, które utraciły wartość użytkową dla Sądu, były w pełni umorzone, tak więc nie miało to wpływu na wycenę bilansową.

(dowód: akta kontroli str. 520-525, 536-557, 561-564)

W związku z pozostawianiem w ewidencji wartości niematerialnych i prawnych pozycji nieprzydatnych o wartości początkowej 40,9 tys. zł i zerowej wartości bilansowej, dane w informacji dodatkowej w zakresie zmian wartości niematerialnych i prawnych (wartość początkowa, zmniejszenia i umorzenie) były nieprawidłowe.

1.3 Prowadzenie ksiąg rachunkowych

Opis stanu
faktycznego

W 2018 r. księgi rachunkowe Sądu były prowadzone w Zintegrowanym Systemie Rachunkowości i Kadr i obejmowały wszystkie zdarzenia, w tym operacje gospodarcze, występujące w jednostce. Dane bilansu zamknięcia za 2017 r. zostały prawidłowo wprowadzone do ksiąg rachunkowych jako bilans otwarcia na dzień 1 stycznia 2018 r. Suma zapisów w dzienniku była zgodna z zestawieniem obrotów i sald kont księgi głównej za rok 2018 r. i wynosiła 922 795,2 tys. zł. Z wyjątkiem stwierdzonych nieprawidłowości, zdarzenia, w tym operacje gospodarcze, poprawnie ujęto w księgach rachunkowych, na podstawie dowodów księgowych, na odpowiednich kontach księgowych, zgodnie z ich treścią ekonomiczną, we właściwym okresie sprawozdawczym, zgodnie z zasadą memoriału

i współmierności. Dowody księgowe stanowiące podstawę zapisów księgowych odpowiadały wymogom ustawy o rachunkowości. Przeprowadzono ich formalną i merytoryczną kontrolę, zawierały one wskazanie okresu, którego dotyczą, i podpis stwierdzający ich zakwalifikowanie do ujęcia w księgach oraz dekretację, z uwzględnieniem postanowień art. 21 ust. 1a pkt 2 uor.

Zasady rachunkowości były stosowane w sposób ciągły. W księgach rachunkowych, – z wyjątkiem opisanych niżej nieprawidłowości – nie zidentyfikowano niczego, co nie pozwalałoby na stwierdzenie, że księgi te były prowadzone rzetelnie, bezbłędnie, sprawdzalnie i na bieżąco.

(akta kontroli str. 55-174, 455-457, 512-519: plik 36-107)

Na dzień 31 grudnia 2018 r. stan środków pieniężnych z tytułu zrealizowanych dochodów budżetowych, a nieodprowadzonych do końca roku na rachunek budżetu państwa, wynosił 124,0 tys. zł. Wynikało to z faktu, że z dniem 31 grudnia 2018 r. zaksięgowano operację na rachunku bankowym dochodów, która wystąpiła w styczniu 2019 r., a dotyczyła okresu przejściowego, o którym mowa w rozdziale 7 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 15 stycznia 2014 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania budżetu państwa⁸.

(akta kontroli str. 408, 713-726)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W księgach rachunkowych 2018 r. kwota co najmniej 161,7 tys. zł została ujęta jako należności krótkoterminowe na koncie 221 *Należności z tytułu dochodów budżetowych*, zamiast jako należności długoterminowe na koncie 226 *Długoterminowe należności budżetowe*, mimo że na podstawie decyzji o rozłożeniu na raty należności sądowych w sprawach cywilnych i karnych kwota ta stanowiła należności wymagalne po upływie 12 miesięcy od dnia bilansowego, tj. po 1 stycznia 2020 r.

Było to niezgodne z zasadą rachunkowości określoną w art. 4 ust. 2 ustawy o rachunkowości, zgodnie z którą zdarzenia ujmuje się w księgach rachunkowych i wykazuje w sprawozdaniu finansowym zgodnie z ich treścią ekonomiczną. Mając na uwadze powyższe jako należności krótkoterminowe należało wykazać tylko te należności sądowe, które stają się wymagalne w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego (art. 3 ust. 1 pkt 18 lit. c ustawy o rachunkowości). Jednocześnie NIK zauważa, że istniejące w systemie ZSRK konto 226 jest przeznaczone wyłącznie do ewidencji pożyczek sędziowskich udzielanych w Sądzie Apelacyjnym. Główna księgowa w marcu 2019 r. poinformowała Sąd Apelacyjny w Warszawie o braku analityki konta 226 dla należności sądowych. W związku z nieutworzeniem odpowiedniego konta analitycznego należności sądowe rozłożone na raty, których termin płatności przypadał w okresie dłuższym niż 12 miesięcy od dnia bilansowego, w dalszym ciągu są księgowane według zasad określonych przez Ministra Sprawiedliwości w piśmie z 5 lutego 2007 r. jako należności krótkoterminowe. Zasady te są jednak oparte na nieobowiązującym od 31 lipca 2010 r. rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 28 lipca 2006 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz niektórych jednostek sektora finansów publicznych⁹. W konsekwencji dane dotyczące należności krótkoterminowych i należności

⁸ Dz.U. z 2018 r. poz. 2225.

⁹ Dz.U. Nr 142, poz. 1020, ze zm.

długoterminowych zostały przez Sąd nieprawidłowo zaprezentowane w bilansie sporządzonym na dzień 31 grudnia 2018 r.

(akta kontroli str.665-669, 675-686, 688-697)

2. Kwota 80,0 tys. zł dotycząca opracowania dokumentacji przebudowy pomieszczeń w budynku Sądu przy ul. Poligonowej w Warszawie została ujęta w księgach rachunkowych 2018 r. niezgodnie z treścią ekonomiczną, co stanowiło naruszenie art. 4 ust. 2 uor, jako koszt bieżący usługi obcej remontowo-budowlanej zamiast jako nakład na środki trwałe w budowie. Zgodnie bowiem z art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy o rachunkowości środki trwałe w budowie wycenia się w wysokości ogółu kosztów pozostających w bezpośrednim związku z ich nabyciem lub wytworzeniem, pomniejszonych o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości.

Z wyjaśnień Dyrektora Sądu wynika, że powyższy wydatek zaewidencjonowano jako koszty usług obcych, ponieważ z zakresu prac i w wyniku realizacji umowy nie powstał nowy środek trwały ani nie istniało zadanie inwestycyjne, w którego ramach środek taki miałby powstać, a zakres projektowanych prac wskazywał na przywrócenie pierwotnego stanu pomieszczeń. NIK wskazuje jednak, że opracowana w ramach umowy dokumentacja projektowo-kosztorysowa dotyczyła przebudowy pomieszczeń, a nowy środek trwały w wyniku jej realizacji nie musiał powstać, bo był on właśnie w trakcie budowy. Również to, że nie istniało zadanie inwestycyjne związane z realizacją umowy, nie oznacza, że kwotę powyższą należało odnieść w ciężar kosztów okresu zamiast na zwiększenie wartości środka trwałego w budowie.

W konsekwencji dane dotyczące kosztów usług obcych oraz stanu środków trwałych w budowie zostały nieprawidłowo zaprezentowane w sprawozdaniu finansowym na dzień 31 grudnia 2018 r.

(akta kontroli str. 565-581, 774-804, 806-820)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ze względu na skalę i zakres stwierdzonych nieprawidłowości negatywnie ocenia prowadzenie ksiąg rachunkowych kontrolowanej jednostki.

Ponadto Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że mimo wdrażania w Sądzie systemu ZSRK już co najmniej od 2014 r., to nadal wykazuje on braki w zakresie zgodności z niektórymi wymogami ustawy o rachunkowości, jak również występują ograniczenia w jego funkcjonalności.

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

2. Prawdliwość sporządzonego sprawozdania finansowego

Badaniem objęto sprawozdanie finansowe Sądu Okręgowego Warszawa–Praga w Warszawie sporządzone za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 r. obejmujące bilans wykazujący sumę aktywów i pasywów w kwocie 168 342 936,29 zł, rachunek zysków i strat wykazujący stratę netto w kwocie 40 300 190,62 zł, zestawienie zmian w funduszu wykazujące stan funduszu na dzień 31 grudnia 2018 r. w kwocie 163 567 623,51 zł oraz informację dodatkową.

(akta kontroli str. 458-511)

Bilans na dzień 31 grudnia 2018 r.

Wartości niematerialne i prawne

Na dzień 31 grudnia 2018 r. w bilansie wykazano wartości niematerialne i prawne w łącznej kwocie 62 213,35 zł (wartość początkowa 3 104 886,44 zł, umorzenie

3 042 673,09 zł). Do wartości niematerialnych i prawnych prawidłowo zakwalifikowano nabyte licencje na oprogramowanie użytkowe o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok. Nie stwierdzono przypadków kwalifikowania w 2018 r. do wartości niematerialnych i prawnych licencji na oprogramowanie systemowe oraz użytkowe w wersji OEM.

Wartości niematerialne i prawne wyceniono w cenie nabycia pomniejszonej o odpisy umorzeniowe. Stawki amortyzacyjne stosowano zgodnie z zasadą określoną w przyjętych przez jednostkę zasadach (polityce) rachunkowości.

(akta kontroli str. 520-564)

Środki trwałe

Na dzień 31 grudnia 2018 r. w bilansie wykazano wartości środków trwałych w łącznej kwocie 17 414 719,57 zł (wartość początkowa 26 686 818,00 zł, umorzenie 9 272 098,43 zł).

Przyjęcie środków trwałych do używania udokumentowano, określając między innymi grupę rodzajową środków trwałych i stawkę amortyzacyjną zgodną z określonymi w przyjętych zasadach (polityce) rachunkowości.

Do środków trwałych zakupionych w 2018 r. prawidłowo zakwalifikowano rzeczowe aktywa trwałe i zrównane z nimi, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, kompletne, zdatne do użytku i przeznaczone na potrzeby jednostki.

Środki trwałe wyceniono w cenie nabycia pomniejszonej o odpisy umorzeniowe. Kontrolowana jednostka nie tworzyła odpisów aktualizujących z tytułu trwałej utraty wartości, gdyż nie wystąpiły okoliczności uzasadniające ich utworzenie w odniesieniu do tych składników majątku.

(akta kontroli str. 565-569, 582-628, 512-519: plik 108)

Środki trwałe w budowie

Środki trwałe w budowie na dzień 31 grudnia 2018 r. wykazano w łącznej kwocie 143 580 886,58 zł. Wyceniono je w wysokości ogółu kosztów pozostających w bezpośrednim związku z ich nabyciem. Kontrolowana jednostka nie tworzyła odpisów aktualizujących z tytułu trwałej utraty wartości, gdyż nie wystąpiły okoliczności uzasadniające ich utworzenie w odniesieniu do tych składników majątku.

Nakłady powyższe poniesiono w latach 2010-2014 na zadanie inwestycyjne dotyczące przebudowy budynku przy ul. Poligonowej w Warszawie na potrzeby Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie. Decyzją Dyrektora Sądu Apelacyjnego w Warszawie Nr 5/2014 z dnia 10 kwietnia 2014 r. wykonanie tego zadania (inwestycja w trakcie realizacji) zostało powierzone Dyktorowi Sądu Okręgowego w Warszawie. Do dnia 25 września 2019 r. rozliczenie zadania inwestycyjnego nie nastąpiło.

Na dzień 31 grudnia 2018 r. w bilansie zaniżono wartość środków trwałych w budowie o 80,0 tys. zł, ponieważ wydatek dotyczący opracowania dokumentacji przebudowy pomieszczeń w budynku Sądu ujęto jako koszt usług obcych (nieprawidłowość nr 2 w punkcie 1.3 Prowadzenie ksiąg rachunkowych).

(akta kontroli str. 565-581, 774-804, 806-820)

Należności długoterminowe

Na dzień 31 grudnia 2018 r. w bilansie wykazano brak należności długoterminowych. W bilansie zaniżono ich wartość na kwotę co najmniej 161,7 tys. zł ze względu na błędną kwalifikację należności długoterminowych do krótkoterminowych (nieprawidłowość nr 1 w punkcie 1.3 Prowadzenie ksiąg rachunkowych).

(akta kontroli str. 629-633)

Zapasy

Zapasy wykazane na dzień 31 grudnia 2018 r. w kwocie 441 631,58 zł obejmowały zapasy materiałów biurowych, między innymi tusze, tonery, wykazy listów poleconych oraz torby bezpieczne.

Ewidencja zapasów była prowadzona zgodnie z Instrukcją magazynową¹⁰.

(akta kontroli str. 640-664, 512-519; plik 109-116)

Należności krótkoterminowe

Na dzień 31 grudnia 2018 r. należności wyniosły 5 262 691,11 zł, w tym należności z tytułu dostaw i usług 32 000,00 zł i pozostałe należności 5 230 691,11 zł. Zgodnie z art. 35b ustawy o rachunkowości utworzono odpis aktualizujący należności w kwocie 789 987,59 zł. Należności wyceniono w kwocie wymaganej zapłaty.

Wykazana w sprawozdaniu kwota należności krótkoterminowych została zawyżona o kwotę co najmniej 161,7 tys. zł ze względu na błędną kwalifikację należności długoterminowych do krótkoterminowych (nieprawidłowość nr 1 w punkcie 1.3 Prowadzenie ksiąg rachunkowych).

W aktywach bilansu nie wykazano należności przedawnionych lub umorzonych.

(akta kontroli str. 665-712)

Krótkoterminowe aktywa finansowe

Na dzień 31 grudnia 2018 r. jednostka wykazała krótkoterminowe aktywa finansowe w kwocie 1 580 794,10 zł. Obejmowały one środki pieniężne na rachunkach bankowych 1 576 743,93 zł oraz środki pieniężne państwowego funduszu celowego (Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej) 4 050,17 zł.

(akta kontroli str. 408, 713-761)

Fundusz

Na dzień 31 grudnia 2018 r. w bilansie wykazano fundusz w wysokości 163 567 623,51 zł, w tym fundusz jednostki 203 867 814,13 zł oraz wynik finansowy netto (strata) 40 300 190,62 zł. Stan funduszu wyceniono w wartości nominalnej. Wynik finansowy został zawyżony łącznie o 254,3 tys. zł. Złożyło się na to zawyżenie (o 334,3 tys. zł) z powodu nieutworzenia przez jednostkę rezerw na zobowiązania oraz zaniżenie (o 80 tys. zł) z powodu zaliczenia wydatków na przebudowę do kosztów usług obcych zamiast na zwiększenie wartości środków trwałych w budowie.

(akta kontroli str. 175-212)

¹⁰ Załącznik nr 2 do Zarządzenia Dyrektora Sądu Okręgowego Warszawa–Praga w Warszawie z dnia 28 czerwca 2016 r. w sprawie zatwierdzenia i wprowadzenia do stosowania instrukcji gospodarowania mieniem oraz zasady odpowiedzialności za mienie oraz instrukcji magazynowej w Sądzie Okręgowym Warszawa–Praga w Warszawie.

Zobowiązania krótkoterminowe

Na dzień 31 grudnia 2018 r. zobowiązania wyniosły 4 767 100,44 zł. Wyceniono je w kwocie wymagającej zapłaty. W zobowiązaniach krótkoterminowych wykazano wszystkie zobowiązania z tytułu dostaw i usług, niezależnie od umownego terminu płatności oraz zobowiązania z pozostałych tytułów wymagalne w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego.

(akta kontroli str. 224-265)

Fundusze specjalne

Wykazany w bilansie stan funduszy specjalnych na dzień 31 grudnia 2018 r. wyniósł 334 027,76 zł i dotyczył Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. Fundusze specjalne wyceniono w wartości nominalnej i prawidłowo wykazano w sprawozdaniu.

(akta kontroli str. 226-265)

Rezerwy na zobowiązania

Na dzień 31 grudnia 2018 r. w bilansie wykazano brak rezerw na zobowiązania. Jednostka zaniżyła wartość rezerw na zobowiązania o kwotę co najmniej 334,3 tys. zł, ze względu na nieujęcie w księgach rachunkowych pewnych lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa przyszłych zobowiązań będących skutkiem toczących się postępowań sądowych (nieprawidłowość nr 2 w punkcie 1.1 System rachunkowości).

(akta kontroli str. 266-311, 512-519; plik 117)

Rachunek zysków i strat za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 r.

W rachunku zysków i strat wykazano przychody w kwocie 20 866 450,79 zł, koszty 61 166 641,41 zł oraz wynik finansowy (stratę) w kwocie 40 300 190,62 zł.

Pozycje rachunku zysków i strat ujęto w sposób kompletny, zgodnie z zasadą memoriału i współmierności, z uwzględnieniem zasady ostrożności wyceny.

(akta kontroli str. 449-454, 458-511, 774-778)

Wykazane w rachunku zysków i strat koszty usług obcych zostały zawyżone o 80,0 tys. zł (nieprawidłowość nr 2 w punkcie 1.3 Prowadzenie ksiąg rachunkowych), natomiast pozostałe koszty operacyjne zostały zaniżone o co najmniej 334,3 tys. zł (nieprawidłowość nr 2 w punkcie 1.1 System rachunkowości). W konsekwencji powyższych nieprawidłowości wynik finansowy został zawyżony o 254,3 tys. zł.

Zestawienie zmian w funduszu jednostki za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 r.

W sprawozdaniu wykazano dane dotyczące stanu początkowego, zwiększeń oraz zmniejszeń funduszu. Na dzień 31 grudnia 2018 r. stan funduszu oraz wynik finansowy za 2018 r., wykazane w zestawieniu zmian w funduszu, są zgodne z odpowiednimi danymi wykazanymi w bilansie i rachunku zysków i strat.

(akta kontroli str. 458-511)

Pozycje sprawozdania „Wynik finansowy netto za rok bieżący”, „Strata netto” oraz „Fundusz” zostały zawyżone o co najmniej 254,3 tys. zł, co było skutkiem wyżej wymienionych nieprawidłowości w księgach rachunkowych.

Informacja dodatkowa

W Sądzie sporządzono sprawozdanie „Informacja dodatkowa”, które zawierało dodatkowe informacje i objaśnienia, w tym dane o zakresie zmian wartości grup

rodzajowych środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych. Dane wykazane w sprawozdaniu były zgodne z odpowiednimi danymi wykazanymi w bilansie oraz księgach rachunkowych jednostki, przy czym dane w zakresie zmian wartości niematerialnych i prawnych (wartość początkowa, zmniejszenia i umorzenie) były nieprawidłowe (nieprawidłowość w punkcie 1.2 Inwentaryzacja majątku), w związku z pozostawianiem w ewidencji wartości niematerialnych i prawnych pozycji nieprzydatnych o wartości początkowej 40,9 tys. zł i zerowej wartości bilansowej.

(akta kontroli str. 458-511)

Z wyjątkiem stwierdzonych nieprawidłowości, NIK oceniła, że:

- sprawozdanie finansowe Sądu za rok 2018 było kompletne;
- dane w nim wykazane wynikały z ksiąg rachunkowych, z odpowiednich obrotów sald kont analitycznych i syntetycznych;
- kwalifikacja danych do odpowiednich pozycji sprawozdania była zgodna z ich treścią ekonomiczną;
- w sprawozdaniu finansowym ujawniono wszystkie zdarzenia, jakie zaistniały od daty bilansu do dnia jego przyjęcia;
- pozycje aktywów i pasywów, kosztów i przychodów były kompletne, tj. wszystkie składniki w sprawozdaniu zostały ujęte, były zgodne ze stanem faktycznym,
- zapisów w księgach dokonano we właściwym okresie i odpowiednio je udokumentowano; składniki te zostały potwierdzone w toku inwentaryzacji, poprawnie je wyceniono, prawidłowo amortyzowano, uwzględniając zasadę ostrożności i prezentując zgodnie z ustawą o rachunkowości. Sąd posiada prawa i obowiązki w odniesieniu do prezentowanych składników.

(akta kontroli str. 455-511)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

W związku z nieprawidłowościami w prowadzeniu ksiąg rachunkowych, opisanymi w obszarze 1. *Prawidłowość prowadzenia ksiąg rachunkowych*, nieprawidłowo wykazano poniższe pozycje sprawozdania:

1. W bilansie pozycja „Należności krótkoterminowe” została zawyżona, a pozycja „Należności długoterminowe” zaniżona o kwotę co najmniej 161,7 tys. zł.

(akta kontroli str. 665-669, 675-686, 688-697)

2. W związku z nieutworzeniem rezerw zaniżono ich kwotę o co najmniej 334,3 tys. zł i jednocześnie zawyżono wynik finansowy, skutkiem czego nieprawidłowo wykazano w bilansie pozycję „Rezerwy na zobowiązania”, „Wynik finansowy” i „Fundusze” oraz odpowiednie pozycje w rachunku zysków i strat oraz w zestawieniu zmian w funduszu jednostki.

(akta kontroli str. 266-311, 458-511, 512-519; plik 117)

3. Na dzień 31 grudnia 2018 r. w bilansie zaniżono wartość środków trwałych w budowie o 80,0 tys. zł i jednocześnie zaniżono wynik finansowy, poprzez zawyżenie kosztów usług obcych. Skutkiem tego jest wykazanie nieprawidłowej kwoty w bilansie w pozycji „Środki trwale w budowie”, „Wynik Finansowy” oraz „Fundusz” oraz w odpowiednich pozycjach rachunku zysków i strat oraz zestawienia zmian w funduszu jednostki.

(akta kontroli str. 565-581, 774-804, 806-820)

4. W informacji dodatkowej sporządzonej na dzień 31 grudnia 2018 r. nieprawidłowo zostały wykazane dane dotyczące wartości początkowej, zmniejszenia i umorzenia wartości niematerialnych i prawnych. Wynikało to z pozostawiania w ewidencji wartości niematerialnych i prawnych pozycji nieprzydatnych o wartości początkowej 40,9 tys. zł i zerowej wartości bilansowej.

(akta kontroli str. 520-525, 536-557, 561-564)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia sprawozdanie finansowe za 2018 r., gdyż nie przedstawia ono rzetelnie obrazu sytuacji majątkowo-finansowej kontrolowanej jednostki, co jest przede wszystkim skutkiem nieprawidłowości w prowadzeniu ksiąg rachunkowych.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski.

Uwagi

Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli, Dyrektor Sądu Okręgowego Warszawa–Praga w Warszawie powinien, w związku z niespełnianiem przez stosowany w Sądzie system informatyczny ZSRK wszystkich wymogów określonych w ustawie o rachunkowości, jak również wymogów związanych z niezbędną funkcjonalnością systemu dla potrzeb prawidłowego sporządzenia sprawozdań finansowych, podjąć działania inicjujące w celu wprowadzenia przez Ministerstwo Sprawiedliwości i administratora systemu ZSRK zmian dostosowujących istniejący system informatyczny do jego zgodności z przepisami i potrzebami funkcjonalnymi.

Wnioski

Ponadto Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Tworzenie w księgach rachunkowych i wykazywanie w sprawozdaniu finansowym rezerw na zobowiązania mogące skutkować przyszłymi wydatkami Sądu, w szczególności w wyniku toczących się postępowań sądowych.
2. Dokonanie weryfikacji wartości niematerialnych i prawnych pod kątem ich przydatności dla potrzeb Sądu.
3. Zapewnienie zgodności dokumentacji opisującej przyjęte zasady rachunkowości Sądu z obowiązującymi przepisami ustawy o rachunkowości.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Departamentu Budżetu i Finansów Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, października 2019 r.

Kontrolerzy
Daniel Knopik
Główny specjalista kontroli
państwowej

.....
podpis

Anna Patyńska
Specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Budżetu i Finansów
Dyrektor
Stanisław Jarosz

.....
podpis